

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pārskatīšanas palāta)

2013. gada 28. februārī*

Sprieduma T-234/11 P pārskatīšana — Prasība atcelt tiesību aktu — Pieņemamība — Termins prasības celšanai — Termins, kas nav noteikts Savienības tiesību normā — Jēdziens “saprātīgs termiņš” — Interpretācija — Tiesas pienākums ņemt vērā katras lietas konkrētos apstākļus — Tiesības efektīvi vērsties tiesā — Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants — Savienības tiesību konsekvences apdraudējums

Lieta C-334/12 RX-II

par prasību atbilstoši LESD 256. panta 2. punkta otrajai daļai pārskatīt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012. gada 19. jūnija spriedumu lietā T-234/11 P *Arango Jaramillo* u.c./EIB, kas pasludināts tiesvedībā starp

Oscar Orlando Arango Jaramillo , ar dzīvesvietu Luksemburgā (Luksemburga),

María Esther Badiola , ar dzīvesvietu Luksemburgā,

Marcella Bellucci , ar dzīvesvietu Luksemburgā,

Stefan Bidiuc , ar dzīvesvietu *Grevenmacher* (Luksemburga),

Raffaella Calvi , ar dzīvesvietu *Schuttrange* (Luksemburga),

Maria José Cerrato , ar dzīvesvietu Luksemburgā,

Sara Confortola , ar dzīvesvietu *Vérone* (Itālija),

Carlos D’Anglade , ar dzīvesvietu Luksemburgā,

Nuno da Fonseca Pestana Ascenso Pires , ar dzīvesvietu Luksemburgā,

Andrew Davie , ar dzīvesvietu *Medernach* (Luksemburga),

Marta de Sousa e Costa Correia , ar dzīvesvietu *Itzig* (Luksemburga),

Nausica Di Rienzo , ar dzīvesvietu Luksemburgā,

José Manuel Fernandez Riveiro , ar dzīvesvietu *Sandweiler* (Luksemburga),

Eric Gällstad , ar dzīvesvietu *Rameldange* (Luksemburga),

Andres Gavira Etzel , ar dzīvesvietu Luksemburgā,

* Tiesvedības valoda – franču.

Igor Greindl , ar dzīvesvietu *Canach* (Luksemburga),
José Doramas Jorge Calderón , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
Monica Lledó Moreno , ar dzīvesvietu *Sandweiler*,
Antonio Lorenzo Ucha , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
Juan Antonio Magaña-Campos , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
Petia Manolova , ar dzīvesvietu *Bereldange* (Luksemburga),
Ferran Minguella Minguella , ar dzīvesvietu *Gonderange* (Luksemburga),
Barbara Mulder-Bahovec , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
István Papp , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
Stephen Richards , ar dzīvesvietu *Blaschette* (Luksemburga),
Lourdes Rodriguez Castellanos , ar dzīvesvietu *Sandweiler*,
Daniela Sacchi , ar dzīvesvietu *Mondorf-les-Bains* (Luksemburga),
Maria Teresa Sousa Coutinho da Silveira Ramos , ar dzīvesvietu *Almargem do Bispo* (Portugāle),
Isabelle Stoffel , ar dzīvesvietu *Mondorf-les-Bains*,
Fernando Torija , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
María del Pilar Vargas Casasola , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
Carolina Vento Sánchez , ar dzīvesvietu Luksemburgā,
Pé Verhoeven , ar dzīvesvietu Briselē (Beļģija),
Sabina Zajc , ar dzīvesvietu *Contern* (Luksemburga),
Peter Zajc , ar dzīvesvietu *Contern*,

pret

Eiropas Investīciju banku (EIB).

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmušs [*U. Løhmus*], M. Safjans [*M. Saffjan*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Arango Jaramillo* un 34 citu Eiropas Investīciju bankas (EIB) darbinieku vārdā – *B. Cortese*, advokāts,
- Eiropas Investīciju bankas vārdā – *C. Gómez de la Cruz* un *T. Gilliams*, pārstāvji,
- Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *J. Currall*, *H. Kraemer* un *D. Martin*, pārstāvji,

ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas statūtu 62.a pantu un 62.b panta pirmo daļu,

uzklausījusi ģenerālvokātu,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Šajā tiesvedībā tiek pārskatīts Eiropas Savienības Vispārējās tiesas (apelācijas palāta) 2012. gada 19. jūnija spriedums lietā T-234/11 P *Arango Jaramillo* u.c./EIB (turpmāk tekstā – “2012. gada 19. jūnija spriedums”), ar kuru tā ir noraidījusi *Arango Jaramillo* un 34 citu Eiropas Investīciju bankas (turpmāk tekstā – “EIB”) darbinieku (turpmāk tekstā visi kopā – “attiecīgie darbinieki”) iesniegto apelācijas sūdzību par Eiropas Savienības Civildienesta tiesas 2011. gada 4. februāra rīkojumu lietā F-34/10 *Arango Jaramillo* u.c./EIB (turpmāk tekstā – “2011. gada 4. februāra rīkojums”), ar kuru novēlošanās dēļ par nepieņemamu atzīta viņu prasība, ar kuru, pirmkārt, tika lūgts atcelt viņu 2010. gada februāra paziņojumus par algu, ciktāl tie atainoja EIB lēmumu palielināt viņu iemaksas pensiju sistēmā, kā arī, otrkārt, piespriet pēdējai minētajai atlīdzināt viņiem radušos zaudējumus.
- 2 Pārskatīšana attiecas uz jautājumu par to, vai 2012. gada 19. jūnija spriedums apdraud Savienības tiesību vienotību vai konsekveni tāpēc, ka, pirmkārt, Eiropas Savienības Vispārējā tiesa kā apelācijas instance šajā spriedumā jēdzienu “saprātīgs termiņš” saistībā ar EIB darbinieku celtu prasību par tās izdota viņiem nelabvēlīga tiesību akta atcelšanu ir interpretējusi kā termiņu, kura neievērošana nozīmē, ka prasība ir novēlota un tādējādi – nepieņemama, turklāt šajā ziņā Savienības tiesai neesot pienākuma ņemt vērā attiecīgā gadījuma konkrētos apstākļus, un, otrkārt, tāpēc, ka šāda minētā jēdziena interpretācija apdraud Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantā nostiprinātās pamattiesības.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības Civildienesta noteikumi

- 3 Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu, kas apstiprināti ar Padomes 1968. gada 29. februāra Regulu (EEK, Euratom, EOTK) Nr. 259/68, ar ko nosaka Eiropas Kopienų Civildienesta noteikumus un Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību, kā arī paredz īpašus Komisijas ierēdņiem uz laiku piemērojamus pasākumus (OV L 56, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2004. gada 22. marta Regulu (EK, Euratom) Nr. 723/2004 (OV L 124, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”), 91. pantā ir paredzēts:

“1. [Eiropas Savienības] Tiesas jurisdikcijā ir jebkurš strīds starp Kopienām un jebkuru personu, uz kuru attiecas šie Civildienesta noteikumi, attiecībā uz tādu tiesību aktu likumību, kas nelabvēlīgi ietekmē šādu personu 90. panta 2. punkta izpratnē. [..]”

2. Apelāciju [Eiropas Savienības] Tiesā var iesniegt tikai tad, ja:

- iecelēj institūcija ir iepriekš iesniegusi tai sūdzību atbilstīgi 90. panta 2. punktam tajā norādītajā termiņā, un
- sūdzība ir noraidīta ar tiešu vai netiešu lēmumu.

3. Apelācija, kas noteikta 2. punktā, jāiesniedz trīs mēnešu laikā. [..]”

4. Saskaņā ar Civildienesta tiesas Reglamenta 100. panta 3. punktu minētais trīs mēnešu termiņš, pamatojoties uz apsverumiem par attālumu, tiek pagarināts par fiksētu desmit dienu termiņu.

EIB Darbinieku reglaments

5. 1960. gada 20. aprīlī EIB valde pieņēma tās Darbinieku reglamentu, kurā kopš pieņemšanas brīža vairākkārt ir izdarīti grozījumi. Šī reglamenta 41. pantā, kas attiecas uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ir paredzēts, ka Savienības tiesu kompetencē ir izskatīt prasības par tiesvedību starp EIB un tās darbiniekiem, neprecizējot termiņu, kādā attiecīgā prasība ir jāiesniedz.

Pārskatāmās lietas priekšvēsture

Pamattiesvedības rašanās fakti

6. Attiecīgie darbinieki ir EIB darbinieki.

7. Kopš 2007. gada 1. janvāra EIB darbinieku paziņojumi par algu vairs netiek sagatavoti kā parasti – papīra formātā, bet gan elektroniski. Kopš tā laika tie ik mēnesi tiek ievadīti EIB informācijas sistēmā “Peoplesoft” un ikviens darbinieks tos var aplūkot no sava darba datora.

8. Sestdien, 2010. gada 13. februārī, paziņojumi par algu par 2010. gada februāri tika ievadīti informācijas sistēmā “Peoplesoft”. Šajos paziņojumos salīdzinājumā ar 2010. gada janvāri bija vērojama iemaksas pensiju sistēmā likmes paaugstināšanās – paaugstināšanās, kas izrietēja no EIB pieņemtajiem lēmumiem saistībā ar tās darbinieku pensiju sistēmas reformu.

2011. gada 4. februāra rīkojums

9. Kā izriet no 2011. gada 4. februāra rīkojuma 15. un 16. punkta, Civildienesta tiesa, ņemot vērā, pirmkārt, to, ka attiecīgie darbinieki par savu 2010. gada februāra paziņojumu par algu saturu uzzināja tikai pirmdien, 2010. gada 15. februārī, un, otrkārt, ievērojot termiņa pagarinājumu par desmit dienām attāluma dēļ, uzskatīja, ka šiem darbiniekiem prasības iesniegšanas termiņš beidzās 2010. gada 25. maijā.

10. Saskaņā ar minētā rīkojuma 17. punktu attiecīgo darbinieku celto prasību Civildienesta tiesas kanceleja elektroniski saņēma tikai naktī no otrdienas, 2010. gada 25. maija, uz trešdienu, 2010. gada 26. maiju, precīzāk, 2010. gada 26. maijā plkst. 00:00.

11. Ar šo prasību attiecīgie darbinieki lūdza, pirmkārt, atcelt viņu 2010. gada februāra paziņojumus par algu un, otrkārt, piespriest EIB samaksāt simboliski vienu euro kā atlīdzību par viņiem nodarīto morālo kaitējumu.

- 12 Ar atsevišķu Civildienesta tiesas kancelejā iesniegtu dokumentu EIB, piemērojot Civildienesta tiesas Reglamenta 78. pantu, lūdza tai lemt par prasības nepieņemamību, nemaz neizskatot lietu pēc būtības.
- 13 Ar 2011. gada 4. februāra rīkojumu minētā tiesa noraidīja prasību kā nepieņemamu. Tā būtībā nosprieda, ka šīs prasības celšanai paredzētais termiņš ir beidzies pirmdienā, 2010. gada 25. maijā, tādēļ prasītāju celtā prasība, ko Civildienesta tiesas kanceleja elektroniski ir saņēmusi tikai 2010. gada 26. maijā plkst. 00:00, ir uzskatāma par celtu novēloti un tādējādi – par nepieņemamu. Tā noraidīja minēto darbinieku argumentus, pirmkārt, attiecībā uz viņu tiesībām efektīvi vērsties tiesā un, otrkārt, attiecībā uz neparedzēta gadījuma vai *force majeure* apstākļu pastāvēšanu.

2012. gada 19. jūnija spriedums

- 14 Ar 2012. gada 19. jūnija spriedumu Eiropas Savienības Vispārējā tiesa noraidīja attiecīgo darbinieku iesniegto pārsūdzību, tādējādi apstiprinot 2011. gada 4. februāra rīkojumu.
- 15 Pirmkārt, 2012. gada 19. jūnija sprieduma 22.–25. punktā minētā tiesa būtībā atgādināja judikatūru, saskaņā ar kuru, tā kā nav neviena noteikuma par strīdos starp EIB un tās darbiniekiem piemērojamajiem termiņiem prasības celšanai, šādas prasības ir ceļamas “saprātīgā termiņā”, kurš ir jānosaka, ņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus. Tā paša sprieduma 26. punktā uzskatīdama, ka Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu 91. panta 3. punktā paredzētais triju mēnešu termiņš strīdos starp Eiropas Savienības iestādēm un tās ierēdņiem vai darbiniekiem ir “atbilstošs salīdzinājuma kritērijs”, jo šie strīdi pēc savas būtības ir līdzīgi iekšējiem strīdiem starp EIB un tās darbiniekiem saistībā ar pirmās minētās pieņemtajiem tiesību aktiem, kas otriem minētajiem ir nelabvēlīgi un kurus tie lūdz atcelt, šī tiesa, pamatojoties uz dažiem agrākiem spriedumiem, minētā sprieduma 27. punktā nosprieda, ka trīs mēnešu termiņš “principā” ir uzskatāms par saprātīgu.
- 16 Minētā 2012. gada 19. jūnija sprieduma 27. punktā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa no tā izsecināja, ka “*a contrario* [...] jebkura EIB darbinieka prasība, kas celta pēc triju mēnešu termiņa, kurš pagarināts vēl par desmit dienām attāluma dēļ, principā ir jāuzskata par nesaprātīgā termiņā celtu prasību”. Tā piebilda, ka šāda interpretācija *a contrario* ir pieļaujama, “jo tikai strikta procesuālo noteikumu par noilgumu piemērošana ļauj izpildīt prasību nodrošināt tiesisko drošību un izvairīties no jebkāda veida diskriminācijas un patvaļīgas rīcības tiesu darbā”.
- 17 Otrkārt, minētā sprieduma 30. punktā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa noraidīja prasītāju kritiku, saskaņā ar kuru Civildienesta tiesa principa par saprātīga termiņa ievērošanu, kas pēc savas būtības ir elastīgs un atvērts konkrētai interešu izvērtēšanai, piemērošanu esot aizstājusi ar striktu un vispārīgu noteikta, triju mēnešu termiņa ievērošanu. Tā it īpaši norādīja, ka Civildienesta tiesa esot tikai piemērojusi “tiesību normu [...], kas skaidri un precīzi izriet no judikatūras interpretācijas *a contrario* [Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012. gada 19. jūnija spriedums, 27. punkts]”, normu, ar kuru tiesvedībai starp EIB un tās darbiniekiem, kas ietver daudz līdzību ar tiesvedību starp Eiropas Savienības iestādēm un tās ierēdņiem un darbiniekiem, tiek īpašā veidā piemērots saprātīga termiņa princips. Eiropas Savienības Vispārējā tiesa piebilda, ka “minētā norma, kas balstīta uz vispārīgu pieņēmumu, saskaņā ar kuru triju mēnešu termiņš principā ir pietiekams, lai EIB darbiniekiem ļautu izvērtēt tās tiesību aktu, kas viņiem ir nelabvēlīgi, likumību un attiecīgajā gadījumā sagatavot savu prasību, nenosaka Savienības tiesai, kurai tā jāpiemēro, pienākumu ņemt vērā katra gadījuma apstākļus un it īpaši veikt konkrēto interešu izvērtēšanu”.
- 18 2012. gada 19. jūnija sprieduma 33.–35. punktā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa atsaucās uz saviem secinājumiem par prasības celšanas termiņa noteikšanu, lai izslēgtu gan iespēju ņemt vērā varbūtību, ka ir notikuši elektroenerģijas traucējumi, kas varēja aizkavēt prasības nosūtīšanu, gan apstākli, ka EIB nav izpildījusi savu pienākumu precīzi noteikt prasības iesniegšanas termiņu, kā arī dažus citus īpašus apstākļus, ko šajā gadījumā bija minējuši attiecīgie darbinieki.

- 19 Minētā sprieduma 42. un 43. punktā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa noraidīja arī attiecīgo darbinieku argumentus attiecībā uz samērīguma principa pārkāpumu un tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pārkāpumu.
- 20 Visbeidzot, minētā tiesa 2012. gada 19. jūnija sprieduma 51.–58. punktā noraidīja attiecīgo darbinieku pamatu, ar kuru tika apstrīdēts Civildienesta tiesas atteikums konkrēto gadījumu kvalificēt kā neparedzētu gadījumu vai kā tādu *force majeure* apstākļu pastāvēšanu, kuru dēļ viņi novēloti iesniedza savu prasību. Tā paša sprieduma 59.–66. punktā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa tāpat atteicās atzīt attiecīgo darbinieku izvirzīto pamatu par pierādījumu, kas attiecas uz neparedzētu gadījumu vai *force majeure* apstākļu pastāvēšanu, sagrozīšanu.

Tiesvedība Tiesā

- 21 Pēc pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma pārskatīt 2012. gada 19. jūnija spriedumu Tiesas Reglamenta – redakcijā, kas bija piemērojama šī ierosinājuma izteikšanas laikā, – 123.b pantā paredzētā īpašā palāta ar 2012. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-334/12 RX *Réexamen Arango Jaramillo* u.c./EIB nosprieda, ka, lai noteiktu, vai šis spriedums neapdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenci, tas ir jāpārskata.
- 22 Attiecībā uz pārskatāmo lietu 2012. gada 12. jūlija nolēmumā tika noteikti divi precīzāki pārskatīšanu pamatojoši iemesli. Pirmkārt, jānosaka, vai, tāpat kā Civildienesta tiesai uzskatot, ka vērtējumā par tāda termiņa saprātīgumu, kurā EIB darbinieki ir cēlušies prasību atcelt tās izdotu tiesību aktu, Savienības tiesai nebija jāņem vērā konkrētie lietas apstākļi, Eiropas Savienības Vispārējā tiesa ir atbalstījusi Tiesas judikatūrai atbilstošu interpretāciju, saskaņā ar kuru Savienības primārajās vai atvasinātajās tiesībās nedefinēts saprātīgs termiņš ir novērtējams, ņemot vērā katras lietas konkrētos apstākļus.
- 23 Otrkārt, jānosaka, vai ar Eiropas Savienības Vispārējās tiesas interpretāciju, saskaņā ar kuru nedz Savienības primārajās, nedz atvasinātajās tiesībās nenoteikta termiņa prasības celšanai nokavēšana netiek pielīdzināta noilgumam, netiek apdraudētas Hartas 47. pantā nostiprinātās tiesības efektīvi vērsties tiesā.
- 24 Ja tiktu konstatēts, ka 2012. gada 19. jūnija spriedumā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, būtu jāizvērtē, vai un, atbilstošā gadījumā, cik lielā mērā ar minēto spriedumu ir apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence.

Par jautājumiem, kas ir pārskatīšanas iemesls

- 25 Sākumā, ir jākonstatē, ka nevienā Savienības tiesību aktā nav paredzēts termiņš, kurā EIB darbiniekam ir jāvēršas ar prasību par tās izdota viņam nelabvēlīga tiesību akta atcelšanu.
- 26 Turklāt ir jākonstatē, ka pēc tam, kad 2012. gada 19. jūnija sprieduma 22.–25. punktā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa bija atgādinājusi, ka, lai noteiktu, vai prasība par tiesību akta atcelšanu ir celta “saprātīgā termiņā”, ir jāņem vērā attiecīgās lietas apstākļi, tā, neņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus, attiecīgo darbinieku prasību pasludināja par nepieņemamu, pamatojoties uz novēlotu prasības iesniegšanu.
- 27 Šādi nospriežot, minētā tiesa nav ievērojusi arī Tiesas judikatūru attiecībā uz jēdzienu “saprātīgs termiņš”, uz kuru tā ir atsaukusies 2012. gada 19. jūnija sprieduma 25. punktā.

- 28 No minētās judikatūras izriet, ka, tā kā procesa ilgums nav noteikts Savienības tiesību akta normā, iestādes noteiktā termiņa konkrētā tiesību akta pieņemšanai “saprātīgums” ir jāvērtē, ievērojot katras lietas faktiskos apstākļus, it īpaši lietas iznākuma nozīmi ieinteresētajām personām, lietas sarežģītību un lietas dalībnieku uzvedību (šajā ziņā skat. 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija, Recueil*, I-8375. lpp., 187. punkts).
- 29 Minētā sprieduma 192. punktā Tiesa ir precizējusi, ka termiņa saprātīgums nevar tikt noteikts, atsaucoties uz vienu precīzu, abstrakti noteiktu maksimālo robežu, bet gan ka tas ir jānosaka katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus.
- 30 Tiesa vēlāk ir apstiprinājusi pienākumu Savienības iestādēm un organizācijām administratīvo procedūru laikā ievērot saprātīgu termiņu, kas nav fiksēts, atsaucoties uz vienu precīzu, abstrakti noteiktu maksimālo robežu (it īpaši skat. 2006. gada 30. novembra spriedumu lietā C-293/05 Komisija/Itālija, 25. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2011. gada 7. aprīļa spriedumu lietā C-321/09 P Grieķija/Komisija, Krājums, I-51. lpp., 33. un 34. punkts).
- 31 Šāda jēdziena “saprātīgs termiņš” interpretācija, pretēji tam, ko savos rakstveida apsvērumos apgalvo EIB un Eiropas Komisija, nav piemērojama tikai tad, ja jānosaka tādas administratīvas vai juridiskas procedūras ilguma saprātīgums, uz kuru neattiecas Savienības tiesībās paredzēts obligāts termiņš.
- 32 No Tiesas judikatūras izriet, ka šī sprieduma 28.–30. punktā minētajā judikatūrā ietvertā pieeja attiecas arī uz jautājumu, kurš tieši ietekmē prasības pieņemamību, proti, uz jautājumu par termiņu, kurā ieinteresētajai personai ir jāpieprasa attiecīgajai iestādei viss tā tiesību akta teksts, kas nav ticis publicēts, kā arī nav ticis tai paziņots, nolūkā iegūt precīzas zināšanas par to, lai varētu pieprasīt šī akta atcelšanu (skat. 2011. gada 10. novembra rīkojumu lietā C-626/10 P *Agapiou Joséphidès/Komisija un EACEA*, 127., 128., 130. un 131. punkts). Visbeidzot, šajā pašā nozīmē Tiesa ir noteikusi, ka, lai prasības atlīdzināt izdevumus, kas radušies tiesvedībā Savienības tiesā, būtu pieņemamas, ir jābūt ievērotam saprātīgam termiņam no sprieduma par tiesāšanās izdevumu sadalījuma pasludināšanas dienas līdz dienai, kad otram lietas dalībniekam iesniegta prasība atlīdzināt izmaksas (skat. 1979. gada 21. jūnija rīkojumu lietā 126/76 DEP *Diez/Komisija, Recueil*, 2131. lpp., 1. punkts).
- 33 No iepriekš minētā izriet, ka patiešām, tā kā šī sprieduma 28. un 30. punktā minētā Tiesas judikatūra attiecas uz jautājumu par administratīvās procedūras ilguma saprātīgumu gadījumā, kad nevienā Savienības tiesību aktu noteikumā nav paredzēta šādas procedūras veikšana noteiktā termiņā, tad arī jēdziens “saprātīgs termiņš” ir piemērojams tāpat kā tad, ja tas attiektos uz prasību vai lūgumu, attiecībā uz ko nevienā Savienības tiesību normā nebūtu paredzēts termiņš, kādā šī prasība vai lūgums ir jāiesniedz. Abos šajos gadījumos Savienības tiesām ir jāņem vērā konkrētās lietas apstākļi.
- 34 Šādu interpretāciju, kas nodrošina vienotu jēdziena “saprātīgs termiņš”, uz kuru Savienības tiesa ir atsaukusies dažādās situācijās, piemērošanu, Eiropas Savienības Vispārējā tiesa turklāt ir piemērojusi savā judikatūrā pirms 2012. gada 19. jūnija sprieduma pieņemšanas.
- 35 Tā Vispārējās tiesas 2010. gada 15. septembra rīkojumā lietā T-157/09 P *Marcuccio/Komisija*, attiecībā uz kuru Tiesa neuzskatīja par vajadzīgu uzsākt pārskatīšanu (skat. Tiesas 2010. gada 27. oktobra lēmumu Pārskatīšana *Marcuccio/Komisija C-478/10 RX*), Eiropas Savienības Vispārējā tiesa minētā rīkojuma 47. punktā ir atgādinājusi, ka, tā kā piemērojamajā tiesiskajā regulējumā nav paredzēts termiņš lūguma atlīdzināt zaudējumus, kas radušies darba attiecībās starp ierēdņi un iestādi, kurā viņš ir nodarbināts, iesniegšanai, minētais lūgums ir jāiesniedz “saprātīgā termiņā”, kuru nosaka, ņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus.
- 36 Turklāt Vispārējās tiesas 2001. gada 6. marta sprieduma lietā T-192/99 *Dunnett u.c./EIB (Recueil, II-813. lpp.)* 58. punktā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa ir lēmusi tikai par konkrēto apstākļu pārbaudi un secinājusi, ka, “ņemot vērā [Civildienesta] noteikumu 90. un 91. pantā paredzētos

termiņus, ir jāsecina, ka prasītāji ir iesnieguši savu prasību saprātīgā termiņā” [(skat. attiecībā uz tiesvedībām starp Eiropas Centrālo banku (ECB) un tās darbiniekiem Vispārējās tiesas 2001. gada 11. decembra rīkojumu lietā T-20/01 *Cerafogli* u.c./ECB, *Recueil FP*, I-A-235. un II-1075. lpp., 63. punkts)].

- 37 Tāpat Vispārējās tiesas 2002. gada 6. decembra rīkojumā lietā T-275/02 R *D/EIB* (*Recueil FP*, I-A-259. un II-1295. lpp.) minētās Vispārējās tiesas priekšsēdētājs pēc tam, kad šī rīkojuma 33. punktā viņš bija atgādinājis, ka faktiski trīs mēnešu termiņš ir jāuzskata par saprātīgu prasības par EIB lēmumu atcelšanu iesniegšanai, un šī paša rīkojuma 38. punktā secinājis, ka prasība izskatāmajā lietā tika ierosināta piecus mēnešus pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, par prasības novēloto raksturu lēma tikai pēc pārbaudes, kuras rezultātā minētā rīkojuma 39. punktā tika konstatēts, ka prasītājs nav norādījis ne uz vienu konkrētu apstākli, kas varētu attaisnot trīs mēnešu termiņa pārsniegšanu un līdzsvarot tiesiskās drošības prasību.
- 38 Ir būtiski norādīt, ka jēdziens “saprātīgs termiņš”, kas minēts šī sprieduma 33. un 34. punktā, pretēji tam, ko norādījusi EIB savos rakstveida apsvērumos, nenozīmē, ka šīs iestādes pieņemto tiesību aktu likumība var tikt apstrīdēta bezgalīgi, jo, piemērojot šo jēdzienu saskaņā ar Tiesas judikatūru, tieši ir paredzēts izslēgt to, ka Savienības tiesa izskata jautājumu par tādas prasības pamatotību, kas iesniegta termiņā, kurš tiek uzskatīts par nesaprātīgu.
- 39 Šādu interpretāciju turklāt, pretēji tam, ko EIB ir norādījusi savos rakstveida apsvērumos, nevar ietekmēt 1990. gada 22. maija spriedums lietā C-70/88 Parlaments/Padome (*Recueil*, I-2041. lpp.), kurā Tiesa, kaut arī Eiropas Parlamentam nebija tiesību celt prasību par tiesību akta atcelšanu saskaņā ar EEK līguma 173. pantu (kas kļuvis par EKL 173. pantu, bet savukārt pēc grozījumu izdarīšanas – par EKL 230. pantu), atzina, ka pēdējā minētā iestāde bija tiesīga celt prasību par tiesību akta atcelšanu. Tādējādi minētajā lietā konkrētajā pantā prasības iesniegšanai noteiktais divu mēnešu termiņš noteikti ar tādu pašu stingrību bija jāpiemēro kā Parlamentam, tā arī tajā paredzētajām iestādēm. Turpretī izskatāmajā gadījumā, kad EIB Darbinieku reglamenta 41. pantā nav noteikts prasības iesniegšanas termiņš, bet paredzēta tikai Savienības tiesas kompetence izskatīt lietas starp EIB un tās darbiniekiem, pēdējam minētajam, tā kā minētajā reglamentā par to nekas nav teikts, ir pienākums piemērot saprātīga termiņa jēdzienu. Šis jēdziens, kura ietvaros būtu jāņem vērā visi konkrētās situācijas apstākļi, nevar tikt uztverts kā īpašs noilguma termiņš. Tādējādi Civildienesta noteikumu 91. panta 3. punktā paredzētais triju mēnešu termiņš nav analogiski piemērojams kā noilguma termiņš EIB darbiniekiem, kad tie iesniedz prasību par minētās iestādes izdota, viņiem nelabvēlīga tiesību akta atcelšanu.
- 40 Visbeidzot, attiecībā uz jautājumu par to, vai, saistot noilguma iestāšanos ar saprātīga termiņa, kāds ir attiecīgo darbinieku rīcībā prasības iesniegšanai, paiešanu, Eiropas Savienības Vispārējā tiesa nav pārkāpusi tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ir jāatgādina, ka princips par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas šobrīd ir izteikts Hartas 47. pantā (skat. 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-389/10 P *KME Germany* u.c./Komisija, Krājums, I-13125. lpp., 119. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 Šajā ziņā Hartas 47. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā. Saskaņā ar šī paša panta otro daļu ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā.
- 42 Atbilstoši paskaidrojumiem attiecībā uz šo pantu, kas saskaņā ar LES 6. panta 1. punkta trešo daļu un Hartas 52. panta 7. punktu ir jāņem vērā, to interpretējot, Hartas 47. panta pirmā daļa balstās uz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECTK”), 13. pantu un minētā 47. panta otrā daļa atbilst ECTK 6. panta 1. punktam.

- 43 No Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras attiecībā uz ECTK 6. panta 1. punkta interpretāciju, uz kuru ir iespējams atsaukties saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu, izriet, ka tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā nav absolūtas. Šo tiesību īstenošana ir pakļauta ierobežojumiem, proti, nosacījumiem attiecībā uz prasības pieņemamību. Ja ieinteresētajām personām ir jārēķinās, ka ir piemērojami attiecīgi tiesību akti, to piemērošana nedrīkst kavēt tās izmantot pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus (šajā ziņā skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011. gada 6. decembra spriedumu lietā *Anastasakis* pret Grieķiju, pieprasījums Nr. 41959/08, *Recueil des arrêts et décisions* vēl nav publicēts, 24. punkts).
- 44 Šajā gadījumā, kad iepriekš ar Savienības tiesību normu nebija noteikts termiņš, kurā EIB darbiniekiem ir jāiesniedz tiesā prasība par nelabvēlīgiem tiesību aktiem, un arī nebija noteikts ierobežojums saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu, nav šaubu, ka attiecīgie darbinieki, ņemot vērā Tiesas judikatūru attiecībā uz jēdziena “saprātīgs termiņš” piemērošanu, bija tiesīgi sagaidīt nevis to, ka Eiropas Savienības Vispārējā tiesa atsauksies uz iepriekšēji noteiktu tiesību zaudēšanu līdz ar prasības iesniegšanas termiņa izbeigšanos, bet gan ka tā piemēros šo Tiesas judikatūru, lai lemtu par prasības pieņemamību.
- 45 Šāda jēdziena “saprātīgs termiņš” sagrozišana attiecīgos darbiniekus ir nostādījusi situācijā, kad viņi nevar aizstāvēt savas tiesības attiecībā uz atalgojumu, ceļot efektīvu prasību tiesā saskaņā ar Hartas 47. pantā paredzētajiem nosacījumiem.
- 46 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāsecina, ka Eiropas Savienības Vispārējā tiesa jēdzienu “saprātīgs termiņš”, kas izriet no šī sprieduma 28.–30. un 32. punktā minētās judikatūras, ir interpretējusi kļūdaini un, secinot, ka konkrētajā situācijā bija jāīsteno “tiesību norma”, kuras stingra piemērošana rada risinājumu, kurš ir pretējs tam, kāds izriet no minētās tiesas judikatūras, daļēji ir sagrozījusi jēdziena “saprātīgs termiņš” būtību.

Par Savienības tiesību vienotības un konsekvences apdraudējumu

- 47 Eiropas Savienības Vispārējā tiesa, savā 2012. gada 19. jūnija spriedumā nolemjot, ka Savienības primārajās vai atvasinātajās tiesībās nedefinēts termiņš, kāds ir piemērojams situācijā, kad EIB darbinieki ir iesnieguši prasību par tāda viņiem nelabvēlīga tiesību akta atcelšanu, ko izdevusi EIB, ir trīs mēneši, kuram beidzoties prasība automātiski kļūst novēlota un tādējādi nepieņemama, ir veikusi interpretāciju, kas nav saderīga ar Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru minētā termiņa saprātīgums ir jāizvērtē, ņemot vērā katra gadījuma apstākļus atsevišķi.
- 48 Tādējādi ir jāizvērtē, vai un, atbilstošā gadījumā, cik lielā mērā ar 2012. gada 19. jūnija spriedumu ir apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence.
- 49 Saistībā ar minēto ir jāņem vērā šādi četri aspekti.
- 50 Pirmkārt, 2012. gada 19. jūnija spriedums ietver pirmo Eiropas Savienības Vispārējās tiesas lēmumu, ar kuru tā, neņemot vērā visus attiecīgās lietas apstākļus, ir noraidījusi par Civildienesta tiesas rīkojumu iesniegtu apelācijas sūdzību, novēlotas iesniegšanas dēļ noraidot kā nepieņemamu prasību par tiesību akta atcelšanu, kas celta pēc tam, kad bija beidzies iesniegšanas termiņš. Tādējādi tas var radīt precedentu izskatāmajām lietām nākotnē (pēc analogijas skat. 2009. gada 17. decembra spriedumu lietā C-197/09 RX-II Pārskatīšana M/EMEA, Krājums, I-12033. lpp., 62. punkts).
- 51 Otrkārt, Eiropas Savienības Vispārējā tiesa, kā tas it īpaši tika norādīts šī sprieduma 28.–30. un 32. punktā, ir atkāpusies no Tiesas pastāvīgās judikatūras attiecībā uz jēdzienu “saprātīgs termiņš” (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Pārskatīšana M/EMEA, 63. punkts).

- 52 Treškārt, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas kļūdas attiecas uz tādas procedūras jēdzienu, kas neattiecas tikai uz civildienesta tiesībām, bet ir piemērojama neatkarīgi no izskatāmās lietas satura (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Pārskatīšana M/EMEA, 64. punkts).
- 53 Un visbeidzot, ceturtkārt, jēdziens “saprātīgs termiņš” un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips, ko Eiropas Savienības Vispārējā tiesa nav ievērojusi, ieņem svarīgu vietu Savienības tiesību sistēmā (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Pārskatīšana M/EMEA, 65. punkts). Precīzāk, Hartas 47. pantā paredzētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar LES 6. pantu ir tāds pats juridiskais spēks kā līgumu noteikumiem.
- 54 Skatot kopā visus minētos apstākļus, ir jāsecina, ka 2012. gada 19. jūnija spriedums lietā apdraud Savienības tiesību konsekvenci daļā, kurā Eiropas Savienības Vispārējā tiesa kā apelācijas instance jēdzienu “saprātīgs termiņš” ir interpretējusi tādējādi, ka tā, neņemot vērā attiecīgās lietas konkrētos apstākļus, ir noraidījusi attiecīgo darbinieku prasību kā nepieņemamu.
- 55 Šādos apstākļos ir jānosaka, kādas sekas ir Savienības tiesību konsekvences apdraudējumam.
- 56 Eiropas Savienības Tiesas statūtu 62.b panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka, ja Tiesa konstatē, ka Vispārējās tiesas lēmums apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenci, tā lietu nodod atkārtotai izskatīšanai Vispārējai tiesai, kam ir saistoši Tiesas konstatētie tiesību jautājumi. Turklāt, nododot lietu, Tiesa var norādīt tās Vispārējās tiesas nolēmuma sekas, kuras attiecībā uz tiesvedībā iesaistītajām pusēm jāuzskata par galīgām. Izņēmuma gadījumā Tiesa, ja, ņemot vērā pārskatīšanas rezultātu, lietas iznākuma pamatā ir konstatētie fakti, uz kuriem pamatojas Vispārējās tiesas nolēmums, var pieņemt galīgo lēmumu.
- 57 No minētā izriet, ka Tiesa nevar tikai konstatēt apdraudējumu Kopienu tiesību vienotībai vai konsekvencei, nenosakot sekas, kādas izriet no šīs konstatācijas attiecībā uz konkrēto strīdu. Tādējādi, ņemot vērā šī sprieduma 54. punktā minēto iemeslu, 2012. gada 19. jūnija spriedums ir jāatceļ.
- 58 Ņemot vērā, ka apdraudējums Kopienu tiesību konsekvencei konkrētajā lietā izriet no kļūdainas jēdziena “saprātīgs termiņš” interpretācijas un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa neievērošanas, galīgais lēmums par attiecīgo darbinieku prasības pieņemamību neizriet no konstatētajiem faktiem, uz kuriem ir balstīts 2012. gada 19. jūnija spriedums, un tādējādi Tiesa uzskata, ka tā pati nevar pieņemt galīgo lēmumu saskaņā ar Tiesas statūtu 62.b panta pirmās daļas trešo teikumu.
- 59 Tādējādi, lai saistībā ar konkrētās lietas apstākļiem izvērtētu tā termiņa saprātīgumu, kurā minētie darbinieki iesniedza savu prasību Civildienesta tiesā, šī lieta ir jāpārskata Eiropas Savienības Vispārējai tiesai, nevis, kā norādījuši attiecīgie darbinieki, Civildienesta tiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 60 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 195. panta 6. punktu, ja pārskatāmais Vispārējās tiesas nolēmums ir pieņemts saskaņā ar LESD 256. panta 2. punktu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.
- 61 Tā kā nav īpašu noteikumu, kas reglamentētu tiesāšanās izdevumu sadali pārskatīšanas procesā, ir jānolemj, ka Tiesas statūtu 23. pantā paredzētās ieinteresētās personas, kā arī procesa Eiropas Savienības Vispārējā tiesā dalībnieki, kas snieguši Tiesai procesuālos rakstus vai rakstveida apsvērumus par jautājumiem, kuri ietilpst pārskatīšanas priekšmetā, savus ar šo procesu saistītos tiesāšanās izdevumus sedz paši.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Savienības Vispārējās tiesas (apelācijas palāta) 2012. gada 19. jūnija spriedums lietā T-234/11 P *Arango Jaramillo* u.c./EIB apdraud Savienības tiesību konsekvenci, jo minētā tiesa kā apelācijas instance jēdzienu “saprātīgs termiņš” saistībā ar to, ka Eiropas Investīciju bankas (EIB) darbinieki ir iesnieguši prasību par tāda viņiem nelabvēlīga tiesību akta atcelšanu, ko izdevusi EIB, ir interpretējusi kā trīs mēnešu termiņu, kuram beidzoties prasība automātiski kļūst novēlota un tādējādi nepieņemama, un attiecīgā Savienības tiesa nav ņēmusi vērā konkrētās lietas apstākļus;
- 2) atcelt minēto Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumu;
- 3) nodot lietu atpakaļ Eiropas Savienības Vispārējai tiesai;
- 4) *Oscar Orlando Arango Jaramillo* un 34 citi Eiropas Investīciju bankas darbinieki, kuru vārdi ir minēti šī sprieduma sākumā, kā arī pēdējā minētā, Portugāles Republika un Eiropas Komisija savus ar pārskatīšanas procesu saistītos tiesāšanās izdevumus sedz paši.

[Paraksti]